SİNEMANIN TÜRKÇESİ

ZEYNEP'İN SİNEMA KİTABI
Akademisyenden Çocuklara

6-16 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilen Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nde ödül alanlar arasında değerli bir akademisyen de vardı. Festival komitesi "Sinema alanında çok sayıda değerli araştırma yayınlayan, özellikle göstergebilim ve psikanalitik çözümleme alanlarında Türk sinema yazınına önemli katkılarda bulunan, genç akademisyenlerin önünü açan, reklamlarda ve sinemada kadın temsilinden kadın yıldızlara kadar geniş bir alanda eserler veren, sinema alanındaki ilk kadın profesörlerimizden 'üretken bilim kadını' Prof. Dr. Seçil Büker'i bütün bu özellikleri dolayısıyla" 'Bilge Olgaç Başarı Ödülü'ne değer bulmuştu.

Ödül gerekçesinde geçen çalışmaları yanında, benim açımdan Büker'in en önemli kitaplarında biri Zeynep'in Sinema Kitabı'dır. Kızımın adını içerdiğinden dolayı özel bir sempati beslediğimi saklayacak değilim. Ama nesnel olarak baktığımda da Türkçemizde benzerine rastlayabildiğimiz bir kitap değil bu. Kalınca boyda bir broşür hacmindeki çalışma diğerlerinden bir noktada ayrılıyor. Büker aklı başında akademisyen büyüklere değil, sinemanın en önemli seyirci unsurlarında birini oluşturan çocuklara yüzünü dönüyor. Akademik camia içinde şekillenen bilgi birikimini çocuklara aktarmaya yöneliyor. Dili ve anlatımı değişiyor böylece. Büyük küçük bütün çocukların sevdiği bir film olan Spielberg'in *E.T.*'sinden yola çıkarak sinemanın, yönetmenin ne olduğunu karmaşık ve büyük laflar etmeden anlaşılır, yalın bir şekilde aktarmaya gayret ediyor. Kesme, zincirleme, çevrinme gibi teknik tanımlara açıklık getiriyor. Çevremizde her zaman görebildiğimiz somut şeylerin sinemada nasıl ve ne şekilde ele alındığını, en nihayetinde sinemanın bir dil olduğunu göstermeyi amaçlıyor.

Mehmet Ulusel'in sevimli çizgileriyle desteklenen kitap 1987'de basılmış. Bildiğim kadarıyla da ikinci baskıya ulaşmadı. Büker'i, bir kez daha çocuklara yönelik yararlı bir çalışma yapmaktan alıkoyan bu mu oldu acaba?

A'DAN Z'YE YEŞİLÇAM

"AT, AVRAT, SILAH"TAN YILMAZ GÜNEY EFSANESİNE

Yolun başlangıcını Lütfi Akad anlatıyor 'Işıkla Karanlık Arasında' adlı anı kitabında.

Dadaş Film'in sahipleri Kadir Kesemen ile Cahit Gürpınar'ın istekleri *Kızılırmak Karakoyun* filmindeki kişiyi Yılmaz Güney'in oynaması, ama böyle bir oyunu kabulleneceğinden pek emin değiller, bu bakımdan önerinin tatsız bir şekilde geri çevrilmesinden çekiniyorlar. İş bana kalıyor. Elinde, ona daha önce verdiğim senaryoyla Dadaş Film yazıhanesinde çekim hazırlıkları ile uğraşırken bana geliyor, yüzünde tuhaf bir gülümseme "Bunu bana niye verdin ağabey?" diyor. "Beğenmedin mi?" diyorum. "İyi güzel de, niye verdiğini anlamadım, eleştirmek için mi? Yoksa..." deyip kalıyor. Kendi açısından bakıldığında şaşırmakta haklı. Ali Haydar, obanın basit bir çobanı, ne kimseyle dövüşüp onu kahrediyor, ne silah kullanıp attığını vuruyor, ne kimseyi tehlikelerden kurtarıyor, sadece koyun güdüyor ve Hatçe'yi seviyor. O güne kadar çevirdiği filmlerde vurduğu vurduk, kestiği kestik, yan bakanı pişman etmiş, at, avrat, silah ve belayla haşır neşir olmuş, kahraman bir kişilik yaratmış bir oyuncunun böyle bir kişiliği yüklenmesi olacak şey değil; ona böyle bir şey teklif etmiş olmama inanamıyor. Senaryoyu bırakıyor, başını iki yana sallayarak gidiyor. Erte gün Dadaş Film'de gene karşılaşıyoruz. "Düşündün mü?" diyorum. "Ağabey, sen ne dediğini biliyor musun?" Özür dileyen bir tavırla "Biliyorum Yılmaz," diyorum "bu film çok farklı, büyük bir film olacak. Sana da her türlü filmde değişik kişilikleri oynama cesareti verecek ve çok iyi olacak. Güven bana!"

Aslında tartışmamız biraz uzun sürüyor, sonra gene karar veremeden gidiyor. (...) Hazırlık konularından dönemin giyim biçimleri ve köprünün çökmesi gibi sorunların çözümü için çareler ararken Yılmaz Güney geliyor. Cevap beklercesine yüzüne bakıyorum sessiz, elini uzatarak işaret parmağıyla beni hedefliyor. "Sana güveniyorum ağabey," diyor. (s. 451-453)

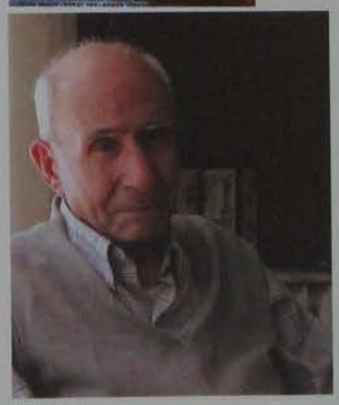

Lütfi Akad
fotoğraf: İbrahim Türk